

NEKA ISKUSTVA TERITORIJALNE ODBRANE

O ŠTABU MESNE ZAJEDNICE

Mesna zajednica, po mom mišljenju, treba da ima jedinstveni rukovodeći organ za poslove narodne odbrane. Da li će se on zvati štab narodne odbrane mesne zajednice, štab opštenarodnog otpora ili nekako drugačije, to nije suštinsko već terminološko pitanje o kome se možemo lako dogovoriti. Međutim, ipak ima elementa koji utiču i na naziv tog organa, pa bih se ja opredelio za štab narodne odbrane mesne zajednice. Kao operativni organ Ratnog odbora mesne zajednice ovaj štab će često morati sam da planira i izvršava borbene zadatke, bilo da njegove jedinice dejstvuju protiv ubačenih diverzanata, obaveštajaca, propagatora, ili da vode borbu sa manjim desantima itd.

Potreba za jedinstvenim štabom narodne odbrane u mesnoj zajednici ukazuje se, po mom mišljenju, iz sledećih razloga:

mesna zajednica sve više postaje osnovna ćelija našeg društveno-političkog sistema;

vršeći svoju funkciju, sistem teritorijalne odbrane ni u jednoj varijanti agresije i ni u kojim uslovima ne može da preskoči ili zao-
biđe ovu instancu našeg društvenog sistema;

usvojeni sistem zbrinjavanja i pozadinskog obezbeđenja operativne armije i snaga teritorijalne odbrane ne može se zamisliti bez dobro organizovane funkcije mesne zajednice;

ni jedna funkcija u strukturi opštenarodne odbrane u opštini ne može uspešno, na vreme i korisno da izvršava svoje zadatke ako tu nije uključena mesna zajednica sa svojim štabom;

dobro funkcionisanje ove organizacije ima veliki značaj za celu teritoriju, a rekao bih izuzetan za ravnicu. Ovde su naseljena mesta sa više hiljada stanovnika, veliko je grupisanje materijalnih dobara svih vrsta, tu se nalaze dobre komunikacije, zemljište je bez izraženih orografskih objekata i većih pošumljenih kompleksa itd.

Ako bismo štab narodne odbrane mesne zajednice cenili kao jedan od elemenata sistema opštenarodne odbrane, što treba činiti, sigurno da bismo mu u budućem razvoju i radu posvetili veću pažnju nego do sada. U prvom redu mislim na stručnu osposobljenost ljudi, predviđenih za funkcije u štabu narodne odbrane mesne zajednice. Razrada i izvođenje zadataka i vežbi u približno realnim uslovima u kojima će se najčešće nalaziti štabovi mesne zajednice u izvršavanju svojih zadataka u borbenim uslovima, zatim predavanja, seminari — pogodne su forme obuke u stručnom uzdizanju kadrova za ove štabove.

Radi boljeg sagledavanja važnosti funkcije štaba narodne odbrane mesne zajednice u sistemu odbrane navodim samo neke od poslova kojima se mesna zajednica mora baviti:

zbrinjavanje ranjenika, bilo da su ranjenici pripadnici oružanih snaga ili civilnog stanovništva;

ishrana i materijalno obezbeđenje jedinica i naroda;

angažovanje stanovništva radi organizacije naseljenih mesta za kružnu odbranu ili uređenja i pripremanja sledećih položaja i poja-seva za odbranu operativne armije ili teritorijalnih jedinica;

uklanjanje materijalnih dobara ispred agresora, disperzija stanovništva nesposobnog za borbu u zoni borbenih dejstava i niz drugih poslova ove prirode;

razni poslovi iz obaveštajno-bezbednosne problematike itd.

U realizaciji ovih zadataka još uvek ima dosta nerazjašnjenih pitanja u razgraničenju nadležnosti (zbog čega se u nekim sredinama javljaju izvesne nedoumice oko toga šta je zadatak Ratnog odbora, a šta štaba mesne zajednice). Mislim da ne sme biti dileme oko toga ko je kome potčinjen, odnosno ko je kome odgovoran i od koga dobija zadatke. Princip je isti kao i kod svih društveno-političkih zajednica, što znači da Ratni odbor mesne zajednice daje zadatke štabu narodne odbrane mesne zajednice. Štab narodne odbrane mesne zajednice je *operativni organ* Ratnog odbora mesne zajednice koji se bavi poslovima narodne odbrane.

Ranije formirani štabovi u mesnim zajednicama (štabovi za civilnu zaštitu) ovakvi kakvi su sada ne mogu uspešno izvršavati sve

pomenute zadatke. Sigurno je da taj štab može poslužiti kao jezgro za formiranje kompletnog štaba narodne odbrane mesne zajednice. S obzirom na raznovrsne zadatke koje ima štab mesne zajednice, mislim da pored dela za komandovanje, operativne i pozadinske poslove treba da ima i druge organe u kojima će biti zastupljene sve strukture društva.

Personalni sastav, broj članova i zadatke štaba narodne odbrane mesne zajednice treba da regulišu odgovarajuće društveno-političke zajednice. To će često zavisiti, pored ostalog, od ekonomskih mogućnosti mesta, veličine mesne zajednice i društveno-političke zajednice.

Zadaci i organizacija bezbednosti u nekim sredinama rešeni su jedinstveno i efikasno. Naime, objedinjen je rad javne i državne bezbednosti i obaveštajnih organa narodne odbrane opštine. Za neposredno rukovođenje ovim poslovima ne mora se i ne treba opterećivati štab narodne odbrane mesne zajednice, ali sa ovim organima štab mora da tesno sarađuje, kako bi uspešno mogao da izvršava postavljene borbene zadatke.

Struktura i formacija jedinica teritorijalne odbrane. Reljef, naseljenost, komunikativnost, ekonomski razvoj, pošumljenost naše zemlje su različiti. Svaka od republika i pokrajina, pored niza zajedničkog, imaju i specifične osobenosti koje moraju biti prisutne kada se razmatra organizacija i formacija jedinica teritorijalne odbrane.

Zbog toga ove jedinice ne bi valjalo formirati prema nekom ustaljenom formacijskom šablonu, pri čemu se zanemaruju specifični uslovi i uloga snaga teritorijalne odbrane. Razlike u organizaciji, formiranju i strukturi ovih jedinica obogaćuju i osmišljavaju ceo sistem opštenarodne odbrane. Ovu tezu želim da potvrdim nekim uspešnim praktičnim rešenjima.

Razmatrajući mogućnost borbe u ravnici sa oklopnim snagama i sredstvima, konstatovali smo da formacijski nismo rešili zadatke protivoklopne borbe prema postojećim organizacijsko-formacijskim strukturama. Zbog toga nam se nameće pitanje kako voditi borbu u ravnici protiv oklopnih sredstava agresora. Zaključak je bio jasan — moramo stvoriti takve formacije koje mogu da zadovolje zahteve protivoklopne borbe i na ravnom terenu. Zbog toga smo formirali samostalne *protivoklopne formacije*, naoružane RB i drugim protivoklopnim sredstvima. Te jedinice su opremljene traktorima, jer nam ta vozila obezbeđuju manevar u svim godišnjim dobima na ovakvom zemljištu.

Kada budemo dobili neka nova i bolja protivoklopna oruđa, neće biti teško da te jedinice preoružamo i obučimo na novim sredstvima. Pored ovih sastava, formiramo *inženjersko-diverzantske jedinice*, različite veličine i sastava, što će zavisi od zadataka. Formacija ovih jedinica nije tipizirana ni jednaka, čak ni u dve susedne opštine. Razloga za to ima više. Formacija će zavisi od toga da li se ta jedinica nalazi na glavnom ili pomoćnom pravcu dejstva agresora; kakvo je zemljište, da li ima u blizini reka ili većih kanala itd. Sem toga, železnička i putna mreža, veći industrijski objekti, gustina naseljenosti, velika naseljenost, mesto itd. utiče na strukturu i formaciju ovih jedinica.

I u samoj unutarnjoj strukturi ovih jedinica ima razlike. Da li će biti više diverzanata ili pionira, u prvom redu će zavisi od namene i zadataka tih jedinica.

Ove formacije bi zajedno sa protivoklopnim jedinicama činile takve sastave koji se mogu uspešno boriti sa svakim neprijateljskim oklopnim sredstvima. Takve formacijske strukture naročito su jake i pogodne kada se upotrebljavaju zajedno sa operativnim snagama, posebno sa oklopnim i protivoklopnim jedinicama. Zemljište u ravnici u određenom godišnjem dobu zbog kiša i dubokog oranja, bujne vegetacije itd. otežava upotrebu oklopnih jedinica van komunikacije.

Postavlja se pitanje: čime zatvoriti te prostore?

Takvi formacijski sastavi pružaju uslove za brz manevar i grupisanje u jače jedinice. Težimo da se u roku od jednog do jednog i po časa grupišu 3 — 4 protivoklopne jedinice, ojačane sa 3 — 4 inženjersko-diverzantska sastava radi dejstava na najugroženijim pravcima i rejonima.

ZNAČAJ NASELJENIH MESTA U RAVNICI U BORBENIM DEJSTVIMA

Veličina naseljenih mesta u ravnici karakteriše se većim brojem stanovnika (5000 — 12000). Ta sela su ušorena i nalaze se uglavnom duž komunikacija. Većina kuća je građena od slabijeg materijala, zemlje ili cigle, najčešće bez podruma. Manevar tehnikom izvan ulica i seoskih puteva je onemogućen. Preglednost u vegetacionom periodu, a naročito iz oklopnih sredstava, ograničena je i vrlo mala. Pri obradi naseljenih mesta upotreba diverzanata, snajperista, lovaca tenkova, manjih grupa naoružanih protivoklopnim sredstvima i PT-minama može dati odlične rezultate uz male sopstvene gubitke. Zbog toga smatram da se protivoklopna borba u ravnici može najuspešnije voditi u naseljenom mestu, jer lišava napadača onih pre-

imućtava koji mu nudi otvoren prostor. Zbog toga se može očekivati da će agresor svojim oklopnim jedinicama izbegavati dejstva u naseljenim mestima. Međutim, to se ne može uvek izbeći, posebno ne u nepovoljnim vremenskim uslovima (raskvašeno, oporavljeno zemljište, pozni vegetacioni period itd.).

Veća naseljena mesta mogu se uspešno organizovati za kružnu i uporniju odbranu samo jedinicama TO, u kom smislu moraju da imaju i odgovarajuću opremu i naoružanje. Ovde se u prvom redu misli na PAV-zaštitu, kojoj do sada nije poklonjena pažnja koju zaslužuje.

Pukovnik
Mile UZELAC